

NÁRODNÍ KONVENT

Energetická účinnost

Shrnutí a doporučení vyplývající z diskuze kulatého stolu
Národního konventu o EU konaného dne 30. září 2016.

Doporučení vypracoval odborný garant kulatého stolu – aliance Šance pro budovy.

ŠANCE
PRO **BUDOVY**

Úvod do problematiky

Rámcem evropské energetiky je v posledním desetiletí determinován tzv. klimaticko-energetickým balíčkem, tedy souborem evropské legislativy z roku 2009, který stanovuje cíle evropské klimatické a energetické politiky do roku 2020 a dlouhodobě směřuje k vizi dekarbonizované energetiky v roce 2050. Jedním z cílů je na základě směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU o energetické účinnosti (EED) zvyšování energetické účinnosti a snižování konečné spotřeby energie. Do roku 2020 tak má EU jako celek zvýšit svou energetickou účinnost o 20 %, k čemuž mají členské státy přispět na základě stanovení vnitrostátních orientačních cílů (čl. 3 EED). V posledních dvou letech dostal tento vývoj zastřešení a nový politický impuls v podobě projektu Energetické unie, která se snaží o integraci řady často rozdílných, byť úzce souvisejících agend v oblasti klimatu i energetiky.

Česká energetická politika tento vývoj reflektuje na koncepční úrovni ve své Státní energetické koncepci (SEK) z roku 2015, jejímiž vrcholovými strategickými cíli jsou tři póly energetického trilematu: bezpečnost, konkurenceschopnost a udržitelnost. Do všech těchto cílů pak zapadá v pořadí druhá strategická priorita SEK – úspory a účinnost, jejíž naplňování, stejně jako naplňování směrnice, řeší Národní akční plán energetické účinnosti (NAPEE), který ve své poslední verzi stanovuje pro ČR jak orientační cíl podle čl. 3 EED, tak závazný cíl podle čl. 7 EED ve výši 50,67 PJ (14,08 TWh) nových úspor v konečné spotřebě energie do roku 2020. Přibližuje tak řadu opatření, která mají napříč sektory průmyslu, dopravy, služeb, veřejného sektoru i sektoru budov a domácností vést k naplnění cíle. ČR si na základě čl. 7, odst. 9 EED zvolila cestu alternativního plnění cíle, která sestává převážně z řady finančních nástrojů, tj. investičních a neinvestičních dotací a regulací s cílem motivovat soukromé, ale i veřejné subjekty k realizaci opatření zaměřených na snížení spotřeby.

Jubilejní dvacátý kulatý stůl Národního konventu o EU se po dvou letech vrátil k tématu energetické účinnosti. V první řadě představil současný stav plnění alternativního schématu v ČR a otevřel debatu k dalším možným finančním nástrojům mimo dotační programy. Ty mohou v dlouhodobém horizontu přispět k realizaci úspor energie s menším zapojením veřejných financí a umožnit tak předvídatelné podnikatelské prostředí pro rozvíjející se odvětví českého průmyslu a stavebnictví. Myšlenkově se také dotkl problematiky vytápění a chlazení.

Účastníci kulatého stolu ve svých příspěvcích odpovídali na následující otázky:

1. Jaké jsou úspěšné aspekty a kde jsou hlavní nedostatky alternativního schématu zvyšování energetické účinnosti a dosahování českého cíle snížení konečné spotřeby energie do roku 2020? Jaká jsou doporučení pro odstranění těchto bariér u stávajících nástrojů (tedy převážně dotačních programů)?
2. Jak nastavit další nedotační nástroje na podporu zvyšování energetické účinnosti, a to jak v průmyslu, tak v budovách (rezidenčních, komerčních i veřejných)? Co může pro jejich rozjezd udělat stát, a to v časovém horizontu do roku 2020?
3. Které z těchto nástrojů mohou hrát významnou roli při dosahování úspor energie po roce 2020 (s výhledem plnění předpokládaného cíle do roku 2030)? Jaká má být pozice České

republiky k návrhům přepracovaných směrnic o energetické účinnosti a energetické náročnosti budov?

Rámec diskuze kulatého stolu

Na úvod byli diskutující přivítáni moderátorem kulatého stolu panem **Petrem Holubem**, ředitelem aliance Šance pro budovy, a paní **Lucií Šestákovou**, ředitelkou Odboru koordinace hospodářských politik EU v Sekci pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR, která uvedla rámec kulatého stolu a diskuzní otázky.

Dalším z úvodních řečníků byl pan **Miroslav Poche**, poslanec Evropského parlamentu, který představil pokrok a nálady v evropské debatě k politice energetické účinnosti a připomněl, že Evropský parlament dlouhodobě volá po ambicióznějším a závazném cíli 40%.

Následně zástupce odborného garanta **Tomáš Trubačik** prezentoval [podkladový materiál](#). Ten poukazuje na přínosy politiky úspor, avšak zároveň upozorňuje na určitý deficit, který v dané oblasti ČR má, a představuje nástroje, které mohou pomoci tento deficit odstranit. Tím byly znovu osvětleny otázky a tedy i okruhy témat k diskuzi.

K těm se jako první vyjádřili zástupci gesčně příslušných ministerstev. Nejprve své stanovisko přednesl pan **Vladimír Sochor**, ředitel Odboru energetické účinnosti a úspor Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Ten upozornil na to, že pro úspěšné naplňování cílů nemohou být úspory energie do budoucna vnímány jako „nutné zlo“. Důležitá je příkladná role státu a potřeba nastartovat další nedotační a finanční nástroje.

Následně pan **Pavel Zámyslický**, ředitel Odboru energetiky a ochrany klimatu Ministerstva životního prostředí ČR, ve svém stanovisku zdůrazňoval prioritu naplňování stávajících cílů před formulací pozice k cílům novým a koordinaci s cíli pro OZE a emise CO₂. Nové požadavky a povinnosti pak bude důležité analyzovat na základě jejich předpokládaných přínosů a nákladů.

Tématu nákladů různých úrovní cílů pro rok 2030 se následně věnovalo několik řečníků. **Zuzana Krejčířiková** a **Pavel Řežábek** ze společnosti ČEZ a.s. zdůrazňovali, že navýšování cíle nad dohodnutých 27% je nákladnou variantou. Obdobně se vyjádřil i **Václav Trejbal** ze Svazu průmyslu a dopravy ČR. Jiní řečníci jako například **Jaroslav Maroušek** z Hospodářské komory nebo **Zdeněk Čech** ze Zastoupení Evropské komise upozorňovali, že úspory svou ekonomiku mají a že dlouhodobé přínosy počáteční investici vyváží. Dle některých nejsou cíle na úrovni EU tolik důležité, mnohem důležitější je, aby se úspory vyplatily lidem a uživatelům obecně. Nad tím panovala všeobecná shoda.

V návaznosti na předchozí příspěvky nebo jako odpovědi na diskuzní otázky dále vystoupili **Martin Hájek** z Teplárenského sdružení ČR; **Ondřej Šrámek** z firmy Knauf Insulation; **Ivo Slavotínek**, předseda Asociace poskytovatelů energetických služeb; **Jaromír Kohlíček**, poslanec Evropského parlamentu; **Jaroslav Ungerman** z Českomoravské konfederace odborových svazů a český zástupce v Evropském hospodářském a sociálním výboru; **Hana Slavičková** z Ministerstva financí ČR; **Michaela Nimeřická** ze Stálého zastoupení ČR při EU,

senátorka **Jitka Seitlová**; **Jakub Vít** z Národního centra energetických úspor; **Zuzana Šolcová** za Asociaci energetických manažerů; **Jiří Bendl**, člen Rady vlády pro udržitelný rozvoj; **Pavel Heinrich**, *product manager* společnosti Heluz cihlářský průmysl; **Dalibor Borák**, architekt pasivních domů ze společnosti Dobrý dům; **Vojtěch Kotecký** z analytického centra Glopolis; **Jan Bárta** z Centra pasivního domu; **Marcela Kubů** za Asociaci výrobců minerální izolace; a **Josef Zbořil** jako nezávislý expert spolupracující se Svazem průmyslu a dopravy ČR.

Závěry a navrhovaná doporučení

Stávající schéma podpory energetické účinnosti

První okruh diskutovaných témat se zabýval možnostmi zefektivnění stávajícího systému podpory zvyšování energetické účinnosti. Byla zdůrazněna potřeba intenzivnější koordinace mezi jednotlivými vládními resorty a programy, a to jak při nastavení podmínek pro žadatele, tak v propagaci programů. Doporučena byla jednoduchost a klientská přívětivost těchto programů, zejména pro úspory energie v sektoru rezidenčních budov. Účastníci zároveň upozorňovali na možnosti zlepšit funkčnost informačních systémů, mj. MS2014+, CRAB a ENEX, a nutnost propojení jednotlivých registrů.

Stát by měl také prokázat svoji příkladnou roli v oblasti úspor. Ta dle účastníků není dostatečně zjevná, což se projevuje i nedostatečnou politickou podporou pro zvyšování energetické účinnosti. Diskutující například reflektovali neúčast zástupců na úrovni náměstků z klíčových resortů, kterými jsou MF a MMR, a to jak na samotném kulatém stole, tak na koordinačním výboru pro energetickou efektivitu.

Nedotační způsoby motivace

Druhým diskutovaným okruhem byly další možnosti podpory energetické efektivity nad rámec stávajícího systému dotačních titulů. Účastníci nabídli k další diskuzi řadu opatření jako například úpravy daňové politiky snížením sazeb DPH (byť to by bylo nutné provést po dohodě s Evropskou komisí), případně odstupňováním sazby daně z nabytí nemovitosti dle energetické třídy. Dále byla zdůrazněna nutnost zapojení soukromého kapitálu skrze vyšší financování úspor energie komerčními bankami. Rozjezdu zelených hypoték případně lze napomoci ze strany státu ručením za takové úvěry, např. skrze Českomoravskou záruční a rozvojovou banku. Tato banka by mohla sloužit jako prostředek i pro nastavení investičního fondu pro přilákání soukromého kapitálu mimo bankovní sektor jako jsou penzijní fondy nebo jiné prostředky na kapitálovém trhu.

Zmíněna byla také bariéra na straně státu pro realizaci projektů úspor energie se zárukou (*Energy Performance Contracting*). Extenze tohoto přístupu do rezidenčního sektoru by mohla inspirovat nastavení možnosti hypotečních úvěrů vázanou na nemovitost (à la americký PACE – *Property Assessed Clean Energy*, kdy je úvěr splácen pomocí lokálních daní z nemovitosti, případně à la britský PAYS – *Pay As You Save*, kdy je úvěr splácen na účtu od dodavatele energií).

Postoj k rámci zvyšování energetické účinnosti po roce 2020

Posledním tematickým okruhem byla pozice ČR k plánovanému návrhu revize směrnice o energetické účinnosti (EED). Mezi účastníky nepanovala shoda nad výší ani podobou cíle, který si má EU pro rok 2030 stanovit. Dle části diskutujících je třeba zůstat u původního návrhu ze strany Evropské rady – tedy indikativního 27% cíle. Další diskutující naopak hovořili o 30% či vyšším závazném cíli v souladu s pozicí Evropského parlamentu. Byla nicméně shoda na potřebě zachovat v rámci článku 7 EED možnost volby alternativního plnění. Široká shoda byla na potřebě důsledně analyzovat náklady a přínosy pro stát a jednotlivé účastníky trhu. V tom je třeba vnímat rozdílnosti sektorů, zejména průmyslu a budov, a charakteru nákladů (kdy jde o investice s vysokým multiplikačním efektem do ekonomiky a kdy jde o náklady, které naopak ohrozí konkurenceschopnost průmyslového oboru).

Účastníci se v obecné rovině shodli na významu energetické účinnosti. Ta by měla přinášet hlavně úsporu na straně koncových uživatelů. Nové nástroje by měly být motivační a využívat výhodnost investice do úspor energie na straně vlastníků budov či podniků.

Doporučení Národního konventu o EU:

1. Nezbytná je vyšší míra koordinace programů podpory úspor energie na vládní úrovni. Téma energetické účinnosti si zaslouží vyšší politickou podporu, která se promítne například i účastí státních úředníků na úrovni náměstků na diskuzích Koordinačního výboru MPO. Důležitá je zejména adekvátní reprezentace resortů financí a místního rozvoje.
2. Programy cílící na domácnosti musí být nastaveny co nejvíce pro-klientsky. Mají mít jednoduchou administrativu a dobrou publicitu koordinovanou mezi MŽP a MMR. U jiných programů by mohlo být užitečné vyjednat odstranění bariér, které brání jejich čerpání (např. u OP PIK zvýšení limitu pro velké podniky).
3. Je třeba zefektivnit fungování různých IT systémů, např. MS2014+, CRAB, ENEX tak, aby spolu komunikovaly a sloužily sledování pokroku v naplňování národního akčního plánu energetické účinnosti. Zde musí hrát roli Iniciativa 202020 pro oblast elektronických služeb veřejné správy.
4. Vláda musí urychleně začít hledat nedotační způsoby motivace vlastníků budov a průmyslových provozů pro zvyšování energetické efektivity. Ty by měly přinést první uspořené petajouly již do roku 2020 a plně běžet v období po tomto roce. Mají potenciál přilákat privátní investice z kapitálového trhu a veřejné prostředky tak zesílit nejen na straně vlastníka budovy, ale i na úrovni programu. Za zvážení podle účastníků debaty stojí zejména:
 - opatření v oblasti daňové politiky: stratifikace daňové sazby daně z nabytí nemovitosti podle její energetické náročnosti, zavedení snížené sazby DPH pro realizaci úspor energie po souhlasu EU,

- zapojení komerčních bank do financování: zelené hypotéky, státní záruky skrze ČMZRB, další finanční nástroje financované zčásti z evropských strukturálních a investičních fondů,
- odstranění účetních bariér v oblasti využívání energetických služeb se zárukou (EPC).

5. Pozici ČR k očekávané revizi směrnice o energetické účinnosti (EED) je třeba založit na důkladné analýze nákladů a přínosů pro stát ale i pro jednotlivé účastníky trhu. Pozitivní i negativní dopady je třeba rozklíčovat po jednotlivých sektorech. Účastníci se shodli, že je důležité zachovat možnost volby alternativního schématu pro plnění závazků vyplývajících z článku 7 EED.

6. Obdobně je třeba zanalyzovat i výši a charakter navrhovaného cíle zvyšování energetické účinnosti do roku 2030. Zazníval sice názor, že je ve schopnostech EU i jejích členských států zvýšit svou ambici, na druhou stranu ale jiní účastníci a účastnice poukazovali na nutnost respektovat závěry Evropské rady z října 2014, které uvádějí požadovanou míru energetických úspor do kontextu celého konceptu Energetické unie a energeticko-klimatického rámce pro rok 2030. Na konkrétní výši závazku snížení náročnosti (27–40 %) se proto účastníci debaty neshodli.

Tento text není prostým zápisem jednotlivých příspěvků, které byly v diskusi předneseny. Neobsahuje tedy vše, co bylo v diskusi řečeno a nevyjadřuje názor všech účastníků na všechna diskutovaná témata. Jedná se o shrnutí nejdůležitějších bodů a formulaci doporučení na základě proběhlé diskuze.

Národní konvent o Evropské unii představuje diskuzní platformu, která je stálým místem pro debatu o evropských otázkách v ČR.

Projekt, koordinovaný na půdě Úřadu vlády České republiky, propojuje zástupce vlády, obou komor Parlamentu ČR a Evropského parlamentu, odbornou veřejnost, neziskový sektor a sociální partnery a další zainteresované aktéry.

Více o Národním konventu najdete na internetových stránkách www.narodnikonvent.eu a na Twitteru [@KonventEU](https://twitter.com/KonventEU).